
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לפילוסופיה של ההלכה - 14441

תאריך עדכון אחרון 27-09-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מחשבת ישראל

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): אבינועם רוזנק

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: avinoam.rosenak@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: רביעי 14:30-16:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

פילוסופיה של ההלכה היא דין וחשבון שנערך על הנחות היסוד של ההלכה ודרכי המחשבה והפסיקה בה. לרפלקסיה זו יש מרכיבים שונים, דגמים שונים, והיא עוסקת בשאלות יסוד כגון: תפיסת האל, תפיסת האדם, תפיסת החוק, פרשנות, משמעויות שונות של הפרקטיקה היהודית (ההלכה), הזיקה בין המציאות לחוק ולרצון האלוהי ועוד. הקורס יעסוק בדגמים החלים על ההלכה בכל תקופותיה ויפרוס בפני הלומדים סוגיות עיקריות שעמן התמודדו הגוים וחוקרים בהקשר זה.

מטרות הקורס:

להציג בפני הלומדים סוגיות מרכזיות בתולדות הפילוסופיה של ההלכה. להפגיש את הלומדים עם דוגמאות מתוך טקסטים עיקריים בתולדות מחקר הפילוסופיה של ההלכה וטקסטים הלכתיים מדגימים

תוצרי למידה

בסימום של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

רכישת תמונה רחבה של פילוסופיה של ההלכה ויכולת ניתוח והבחנה של טקסטים הלכתיים. התודעות למודלים ושיטות שונות של מחקר.

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מהנושאים שיידונו:

1. מהי פילוסופיה של ההלכה וזיקתה למחשבת ישראל
2. מבחני אמת בפילוסופיה של ההלכה
3. מפעלו של יוחנן סילמן
4. פילוסופיה של המשפט: פורמליזם ופוזיטיביזם
5. הרמנויטיקה
6. הלכה ואגדה
7. הלכה ומוסר
8. פילוסופיה של ההלכה ופילוסופיה של החינוך
9. פילוסופיה של ההלכה והרמב"ם.
10. ההלכה ונבואה - ריה"ל
11. ההלכה הנבואית - הרב קוק
12. הרב סולובייצ'יק: איש ההלכה
13. הרב עמיאל והאתיקה ההלכתית

14. ההלכה ויהדות ספרד: לאור הרב חזן והרב יוסף משאש

15. הלכה ופמיניזם

16. ההלכה: שפה, ספרות וקאנון

חומר חובה לקריאה:

משה הלברטל, דוד הרטמן והפילוסופיה של ההלכה, מחויבות יהודית מתחדשת, כרך א, תל-אביב תשס"ב, עמ' 13-36

Hubert L. Dreyfus, *Knowledge and Human Values: A Genealogy of Nihilism*, 82 TEACHERS COLLEGE RECORD 507, 507-519 (1981)

Avinoam Rosenak, "Truth Tests, Educational Philosophy and Five Models of the Philosophy of Jewish Law", *HUC Annual*, vol. lxxviii (2009), pp. 149-182

אהרון פריץ קליינברגר, מבוא לפילוסופיה של החינוך, תל אביב: יחדיו, 1980

יוחנן סילמן, קול גדול ולא יסף, הוצאת מאגנס, ירושלים תשנ"ט

יאיר לורברבוים וחיים שפירא, "איגרת השמד לרמב"ם: ויכוח הרטמן סולובייצ'יק בראי הפילוסופיה של

המשפט", מחויבות יהודית מתחדשת (א' שגיא וצ' זוהר, עורכים), תל אביב תשס"ב, עמ' 345-374

משה הלברטל, מהפכות פרשניות בהתהוותן - ערכים כשיקולים פרשניים במדרשי הלכה, ירושלים

תשנ"ז, פרק א

אבינועם רוזנק, 'אגדה והלכה - הרהורים על מגמות בהגות ובמחקר הפילוסופיה של ההלכה', מסע -אל ההלכה, קובץ מאמרים, עמיחי ברהולץ (עורך), הוצאת ידיעות אחרונות ובית מורשה בירושלים, תל

אביב 2003, עמ' 285-312.

אבי שגיא, יהדות: בין דת למוסר, ספריית הילל בן-חיים, הקיבוץ המאוחד, תל-אביב 1998

יצחק אנגלרד, מבוא לתורת המשפט, ירושלים תשנ"א, עמ' 1-99

אבינועם רוזנק, ההלכה כמחוללת שינוי, מאגנס 2010

זאב הרוי, 'בין פילוסופיה מדינית להלכה במשנת הרמב"ם', עיון כט, ג (תש"ם), עמ' 198-212

זאב הרוי, "'הרמב"ם ושפינוזה על ידיעת טוב ורע", עיון כח, ב-ג (תשל"ח), עמ' 167-185

רוזנק, הגיונות במחשבת ישראל

ישעיהו תשבי, פרקי זוהר, ירושלים תשל"ב

יעקב כ"ץ, הלכה וקבלה, הוצאת מאגנס, ירושלים תשמ"ו.

נחום אריאלי, 'תפיסת ההלכה אצל ריה"ל', דעת א, חוב' 1 (חורף תשל"ח), עמ' 43-52

אבינועם רוזנק, ההלכה הנבואית: הפילוסופיה של ההלכה במשנתו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק, מאגנס, ירושלים 2008.

אמונה בזמנים משתנים, אבי שגיא (עורך)

אבינועם רוזנק, 'עיון בדגם חברתי-תרבותי לבחינת הזיקה שבין תרבות יהודית לתרבות כללית לאור

משנתו של הרב משה אביגדור עמיאל', יהידע עמיר (עורך), דרך הרוח: ספר היובל לאליעזר שביד,

כרך א, מכון ון ליר, והאוניברסיטה העברית, ירושלים תשס"ה, עמ' 409-438.

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי :

מידע נוסף / הערות: